

Največji slovenski dnevnik
v Zdrženih državah

Velja za vse leto . . . \$4.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876. Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879. NO. 59. — ŠTEV. 59. NEW YORK, MONDAY, MARCH 12, 1923. — PONDELJEK, 12. MARCA, 1923. VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

TURKI ZAHTEVAJO VOJNO ODŠKODNINO

Turki pravijo, da mora plačati Grška vojno odškodnino. — Spor glede meja v Iraku hočejo uravnati na prijateljski način z Anglijo. — Inozemske institucije naj ostanejo. — Noben njihov uradnik se pa ne sme vmešavati v turške zadeve.

Carigrad, Turčija, 10. marca. — Čeprav ne vsebuje odgovor Turčije na predloge, katere so ji stavili zavezniški na lausanski mirovni konferenci nikakega resnega odpora proti političnim klavzulam pogodbe, je angorska vlada vendar mnenja, da ne more sprejeti ekonomskega dela pogodbe ter določb, ki se tičejo kapitulacij ali pravosodnih predprav inozemcev, bivajočih v Turčiji.

Turki predlagajo v svojih proti-predlogih, naj se vprašanje meja Iraka prijateljsko reši v teku enega leta in sicer med Turčijo in Anglijo. V slučaju, da bi ne bilo dotledaj to vprašanje rešeno na zadovoljiv način, naj se ga izroči Ligi narodov.

Poslanica izjavlja, da hoče Turčija kancellirati vse medsebojne vojne dolge, z izjemo dolgov napram Grški. Turška vlada tudi ne plačati bojnih ladij, katere je naročila v Angliji.

Turki zahtevajo za škodo, katero so napravili Grki v Mali Aziji ter predlagajo, naj se reši to vprašanje potom arbitracije ali razsode.

Turki so pripravljeni dovoliti v nadaljni obstoj šol, bolnic in dohodnih naprav, a pod pogojem, da ne bodo ti zavodi vpripravljeni nobene propagande proti interesom turškega naroda. Turčija je pripravljena zaposliti za dobo petih let postavne svetovalec, ki ni so državljani ali podaniki države, ki so se udeležile svetovne vojne. Tozadevna listina naj bi bila predložena haškemu tribunalu in člani komisije naj bi imeli nalog, da nadzorujejo justično administracijo v Carigradu in Smirni.

LOV NA ZAMORCA, KI JE OBSTRELIL PET LJUDI.
Nashville, Tenn., 9. marca. — Posev v družbi krvnih psov so danes zjutraj zasledovale zamorec Louis Douglassa, ki je večeraj obstrelil in ranil pet ljudi na domu Sam Hastona, v Spencer, Tenn.

Zamorec, o katerem poročajo, da je močno oborožen, se je posrečilo priti kordon, ki je bil postavljen krog neke koč v Sparta in splošno se domneva, da se skriva v bližnjem gričevju. Sveže krvne pse so spravili na sled, kajti one, katere je porabila po sa od početka, so izmučeni.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OKREMLJU
se potem naše banke izvršujejo manjšitvo, hitro in po nizkih cenah.

Vrnaj se bomo našli cene stekla:

Jugoslavija:

100 Din. . .	\$ 1.35 . .	K 400
200 Din. . .	\$ 2.50 . .	K 800
500 Din. . .	\$ 5.90 . .	K 2,000
1000 Din. . .	\$ 11.70 . .	K 4,000
2000 Din. . .	\$ 23.00 . .	K 8,000
5000 Din. . .	\$ 57.50 . .	K 20,000

Italija in zasedene ozemlje:

50 lir	\$ 2.90
100 lir	\$ 5.50
300 lir	\$ 15.60
500 lir	\$ 25.50
1000 lir	\$ 50.00

Za pošiljavo, ki presegajo znesek pet tisoč dinarjev ali po dvatisoč lir dovoljujejo po možnosti še poseben popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni okega dne, ko nam dosepe poslani denar v roke.

Glede izplačil v ameriških dolarjih glejte posebno ceno v tem listu. Denar nam je poslani najhitreje po Domestic Money Order ali po New York Bank Check.

FRANK SAKNER STATE BANK
68 Cortlandt Street New York, N. Y.
Glavna ustanovitvena Jadranska Banka.

AMERIŠKI DELEGATI NA PAN-AMERIŠKI KONFERENCI

Slika nam kaže ameriške delegate, ki se bodo udeležili vse-ameriške konference, katere se bo začela 25. marca v Santiago, Chile. Delegati se bodo posvetovali, kako bi bilo mogoče ustvariti kolikormogoče tesne stike med vsemi ameriškim republikami.

150 LJUDI ŽRTEV LADIJSKE NESREČE

Transportni parnik "Alexandre" se je potopil valed eksplozije kotla. — Odgna na mina je eksplodirala.

London, Anglija, 10. marca. — Soglasno s poročili, ki so prišla na Central News iz Aten, se je potopil parnik "Alexandre", ki je prevažal dopustnike iz Ke-rauthini v Pirej valed neke eksplozije. Pri tej nezgodi je utonilo približno sto in petdeset ljudi, večinoma grških rezervistov.

Poročevalec Reuterjevega urada v Atenah pa je poročal, da se je potopil neki vladni čoln med Salamisom in Pirejem in sicer valed težkega viharja, ki je ne-nadno izbruhnil. Pri tem je baje izgubilo nekako dvesto ljudi življenj.

Heyeres, Francija, 10. marca. — Neki ribič, po imenu Laugier, ki je lovil ribe v bližini francoske križarke "Marsellaise", je vlekkel na svoji mreži ter čutil, da je ujel "ribo" velikanske teže. "Riba" pa ni bila nič drugega kot podmorska mina, ki je tako razletela ter na mestu ubila ribiča ter razbila njegov čoln. Dva človeka, ki sta se nahajala v čolnu, sta enostavno izginila, a tisti je bil težko ranjen.

Posadka francoske križarke je poslala na lice mesta čoln, ki je sprejel na krov ponesrečenega ribiča. Ostala dva pa sta izginila brez sledu.

MUSSOLINI PROTESTIRA.
Rim, Italija, 8. marca. — Ministrski predsednik Mussolini je danes brzojavil laškemu poslanku v Berlinu ter laškemu konzulu v Monakovem, naj ostro protestirata proti napadu na 17 laških delavcev na Bavarskem. V brzojavki je izjavil, da bo znala nova Italija ščititi svoje podanike brez ozira na posledice.

Delavci, v kojih družbi je bil tudi neki duhovnik, so izgnali iz vlaka v Rosenheimu, ko so bili na poti v Belgijo. Bavarci so najbrže domnevali, da so laški skebi, namenjeni v Ruhr.

Bavarska vlada je objavila, da bo kaznovala izrednike ter plačala odškodnino.

SEKČENJE IZDATKOV ZA ANGLEŠKO MORNARICO.
London, Anglija, 9. marca. — Angleži izjavljajo, da bodo lahko skrčili svoje izdatke za mornarico za celih osem milijonov funtov na leto valed mornariškega dogovora, ki je bil sklenjen v Washingtonu.

ROJAKI NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDRŽENIH DRŽAVAH.

KITAJSKA ZAHTEVA PORT ARTHUR NAZAJ

Poleg tega zahteva razveljavljenje takozvanih "enoindvajsetih zahtev", katere je vsilila Japonska Kitajski tekom njenih najbolj mučnih časov.

Peking, Kitajska, 10. marca. — Kitajski zunanji urad je poslal danes japonski vladi poslanico, v kateri se glasi, naj slednja določi termin za povračilo Dalnija in Port Arthurja. Obenem zahteva kitajski zunanji urad, naj prekliče Japonska zloglasni eno in dvajset zahtev, katere je stavila tekom vojnega časa.

V poslanici, katero je poslala kitajska vlada v Tokio, se opozarja na dejstvo, da nudi sedanji čas primerno priliko za uravnavo vprašanj Dalnija in Port Arthurja. V nadaljnjem izjavlja poslanica, da je pogodba, ki je bila sklenjena leta 1915, "največja ovira za prične odnose med obema deželama".

Poslanica vsebuje v nadaljnjem splošen pregled cele zgodovine prejšnjih prizadevanj Kitajske, da proglasi pogodbo za ničevno.

Japonsko pozivljamo s tem, naj določi dan za razpravo vprašanj, ki se tičejo povratka našega imetja ter splošnih problemov, ki so posledica razveljavljanja vsiljene nem pogodbe.

NEMŠKA KOMUNISTINJA ZA PREOBRAZ V ITALIJO.
Berlin, Nemčija, 10. marca. — Klara Zetkin, komunistična članica nemškega državnega zbora, je pozvala v neki svoji proklamaciji komuniste cele Evrope, naj pripomorejo k oproščenju italijanskega proletariata iz "krempeljev banditske vlade, katero je uveljavil Mussolini".

"Rdeča" Klara načeluje provizoričnemu mednarodnemu komunističnemu odbeku, kojega namen je oprostiti Italijo zavratnih in zločinskih fašistov.

V svojem pozivu na komuniste v Amsterdamu, na Dunaju in Londonu izjavlja, da je postala Italija druga "Horthy Madžarska" in da morajo komunisti in socialisti celega sveta napeti vse svoje sile, da strmoglavijo vlado banditov, ki se nazivljejo z lepim imenom fašistov.

(Radi bi vedeli, kaj bo rekel italijanski kralj na to, ki se je tako samotno udal nasilju par blaznežev, med katerimi zavzema Mussolini prvo mesto.)

POGON NA BUTLEGARJE.
Washington, D. C., 9. marca. — Tukaj so bili vpripravljeni nadaljnji pogoni na stanovanja ljudi, ki so znani kot butlegarji in ki zakladajo s pijačo visoke osebe, med njimi številne licemerske kongresnike in senatorje.

SCHNEIDERJEVA VDOVA ZAHTEVA ZAPUŠČINO

"Jaz sem edina dedinja Fred Schneiderja," je izjavila njegova vdova. — "Mrs. Buzzi, ki je živila z njim osem let, nima nobene pravice do zapuščine."

New York, 10. marca. — Mrs. Minnie Schneider, vdova po umorjenem Frederiku Schneiderju, bogatem kontraktorju iz Bronxa, je večeraj zvečer privikrat sprejela časnikarske poročevalce.

Kot Mrs. Buzzi, ki je pred osmimi leti stopila na njeno mesto ter si pridobila vse nagnjenje Schneiderja, hoče tudi njegova prava žena in sedanja vdova napeti vse sile, da zasledi pravega morilca ali morilko. Rekla je, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da pomaga okrajnemu pravdniku Glennu ter policijskim oblastim. Napram poročevalcem se je izrazila:

— Niti najmanjšega pojma nimam, kdo bi želel smrt mojemu Fredu. Nikakih sovražnikov ni imel, vsaj kolikor je meni znano. Ravno nasprotno: imel je nebroj prijateljev.

— Da, prevzela sem njegov posel ter našla, da je v redu. Pričel izkušnji imam v kontraktorskem poslu, kajti ko je Fred prišel s tem poslom in ko sva še živel v majhnem stanovanju v Bronxu, sem mu vodila knjige.

Ko je bil tekom vojne v vojaški službi, mi je zaupal upravo svojega posla, ki je medtem zelo narasel.

Mrs. Schneider je v nadaljnjem pogovoru s časnikarskimi poročevalci izjavila, da ni Mrs. Buzzi v nebenem stiku z umorom Fr. Schneiderja. Rekla je glede tega:

— V zadnjem času ni bilo nobenega govora o kakšni stvari med Fredom in menoj. Pred približno dvema letoma sva razpravljala s Fredom o tem, malo potem, ko je bil odpuščen iz armade, Domeniča sva se, da bova odšla v Californijo in da bova nanovo pričela življenje, a ničesar ni prišlo iz teh pogajanj.

Ko so vprašali poročevalci Mrs. Schneider, če hoče kaj odgovoriti na pripombe Mrs. Buzzi, je izjavila:

— Mene prav nič ne zanima, kaj pravi ona ter pravim le to, da me njene izjave razveseljujejo in tudi v slučaju, da bi bile resnične, bi me ne prizadele.

JEKLARSKI MAGNAT NA POTI PROTI DOMU.
Cherbourg, Francija, 10. marca. — Charles M. Schwab, ameriški jeklarski magnat, se je radi boleznih odpovedal svojemu namenu, da ostane še dalj časa v Evropi. Danes se je vkrcal na "Aquitanijsko", da odpotuje proti New Yorku. Spremlja ga na potovanju osebn zdravnik.

RAZMERJE MED NEMCI IN FRANCOZI

Če bi bil Poincare privolil v otvorjenje pogajanj, bi kmalu zavladal resničen mir med Francijo in Nemčijo. Francija neče nič drugega kot uničenje Nemčije. — Nemčiji je treba dati priliko, da uveljavi inozemsko trgovino.

London, Anglija, 10. marca. — Objava, da je ponudila Nemčija Franciji približno sedem tisoč in petsto milijonov mark kot končno svoto, katero je zmožna plačati, je presenetila angleški zunanji urad, ki je tako zanikal vesti, da je obvestila Francija Anglijo glede nemške ponudbe.

Neki visoki uradnik v zunanjem uradu je danes zvečer izjavil: —

"Povsem dobro razumemo, zakaj je Francija zavrnila to svoto, ki je izdatno manjša kot pa svota, katero je ponudila Nemčija tekom preteklega maja."

Priznal pa je, da bi Anglijo veselilo, če bi se poslužila Francija te ponudbe kot prvega koraka za otvorjenje pogajanj, ki bi končno dovedla do miru.

Vsi isti, ki so izvedeli za ponudbo, izjavljajo, da bi morala Francija upoštevati nemško ponudbo, tikajočo se vprašanja Ruhr okraja.

Sir Charles Higham piše: —

"Francija bi morala brez dvoma upoštevati nemško ponudbo, ki je bila stavljena na odkritosrčen način. Čeprav mi je težko razpravljati o problemu, ne da bi imel pred seboj oficijelne podatke, sem vendar mnenja, da bi zavladal v tem od vojne razoranem kontinentu mir, če bi ministrski predsednik Poincare privolil v otvorjenje novih pogajanj na temelju najnovejše ponudbe, katero je stavila Nemčija. Nisem mnenja, da bi mogel sedanji položaj, neznosen položaj kot obstaja v Ruhr okraju, trajati še dolgo časa, ker je uničljiv in pogubonosen za celi svet."

Norman Angell pa je izjavil:

"Človek ni mogel nič drugega kot domnevati, da bo francoski ministrski predsednik Poincare odklonil ponudbo, katero je stavila Nemčija Franciji. On nikakor neče, da bi Nemčija plačala svojo vojno odškodnino. Naval Francije na Ruhr okraj ne pomenja gibanja, kojega namen bi bil kolektirati zastale dolge, pač pa je to akcija, ko je namen je ohrometi Nemčijo v finančnem in ekonomskem oziru."

"Smešno je govoriti o svoti denarja, katerega lahko Nemčija plača ali o množini blaga, katero se lahko iztirja od Nemčije. Pono bo mogoče storiti to, bo treba nuditi Nemčiji priliko, da nanovo uveljavi svojo inozemsko trgovino in svoj mednarodni kredit. Vsi dobro informirani ljudje v Evropi pa vedo, da neče Francija niti zopetnega ustanovljenja nemške trgovine in tudi ne nemškega kredita."

J. L. Garvin je priobčil v listu "The Observer" članek, ki nosi naslov "Od bedastoče do blaznosti". V tem svojem članku napada na oster način Francijo, katero dolži, da je prevzela staro ulogo kajzerja, ki je skušal ustrahovati celo Evropo.

V svojem članku pravi:

— Francoska politika glede Ruhr okraja presega glede svoje važnosti vsa druga politična vprašanja. Celo oni maloštevilni, ki obžalujejo in sovražijo to politiko, se očitno zavedajo njenega polnega pomena. Priznavamo, da se čudimo letargiji narodov, ki zró na ta prizor in sicer na obeh straneh Atlantika.

— Francija je zasedla velika mesta kot Mannheim ter izkorišča uspehe skupne zmaže v svoje lastne svrhe. Kljub vsem določbam versailleke mirovne pogodbe je organizirala zamorske vojaške oddelke kot neobhodno del svoje militaristične politike.

— Poincare počenja vse to, ker ima na razpolago oboroženo silo, prav kot so imeli Hohenzollerni v svojih dneh. Anglija in Amerika sploh nista prišli pri tem v poštev. Francija si je navidezno nataknila na glavo čepice prostosti, a nosi dejanski "pikelhavbo".

— Belgija je postopala z versailleke mirovno pogodbo kot s cunjjo papirja, kljub vsem spominom na cunjjo papirja, katero je doživela, ko je stala na strani Francije.

— Anglija je bila obveščena, da je ne bodo pozvali na sovedležbo pri pogajanjih. Amerike, ki je sploh omogočila zmago Francozov, pa se niti ne omenja. Po-zabljeni so dnevi, ko so fantje Pershingja zavzeli St. Mihiel.

— Prav tako gotovo, kot je prišla velika svetovna vojna, bo in da je izjavila, da se počuti boljše kot kedaj, odkar je zbolela tekom preteklega septembra.

HARDING SE ZABAVA V FLORIDI.
Vero, Fla., 9. marca. — Predsednik Harding je prišel danes četrti dan svojih počitnic z igranjem golfa.

Golf je baje izvrstno krepilo za predsednika, dočim je gorko solnce Floride dobrodejno uplaval na njegovo ženo, ki je pred kratkim okrevala od težke bolezni, ki jo je spravila skoro na rob groba. Člani njenega spremstva so izjavili večeraj zvečer, da je uživala potovanje po Indian River in da je izjavila, da se počuti boljše kot kedaj, odkar je zbolela tekom preteklega septembra.

